

**TEKST/
FOTO:**
Rune Hagen

GAARDERS 14. ARVING

Han bor landlig og storslått midt i Leiret. Tidligere i år overtok Gunnar Aakrann Eek (45) Gaarder gård i Storgata 33 som den fjortende generasjon siden 1733.

Gaarder er en del av byen Elverum. Jeg er vokst opp på gården og er stolt over gårdens historie. Målet mitt er å kunne bidra til at både byen og gården vokser og utvikler seg videre i godt samarbeid, sier Gunnar Aakrann Eek.

Kontrastene er store. I Storgata pulserer folk og trafikk gjennom et fortettet Leiret. De færreste tenker over at Elverums største og flotteste gård ligger bak det lange og hvitmalt stakittgjerdet mellom Sparebanken og Kremmertorget. På en av portstolpene står Gaarder gård skrevet med nøktern skrift.

En singelgang mellom en høyreist bjørkealle fører ned til den store hovedbygningen. Til høyre kneiser et digert rødmalt fjøs med garasjer og en utleiebolig. Til venstre ligger et hvitmalt hus i sveitserstil fra 1862. Et stabbur er også plassert på den 20 mål store tomten ned mot riksveg 2. Til sammen rommer gården bygningsmasser på rundt 700 kvadratmeter.

- **Gaarder var en** gang et eget samfunn med flere titalls ansatte, fullt fjøs med 240 kuer, sju-åtte hester, sauer og griser. Husdyrholdet ble avsluttet rundt årtusenskiftet da produksjonen av slaktekylling ble avsluttet. Her ble det slaktet og produsert mat ved siden av skogdrift over store deler av Elverum. Nå er det ingen fast ansatte på Gaarder, tjenester blir innkjøpt og jeg har ansvaret for skogdriften på fritiden, sier Gunnar Aakrann Eek. Selv har han full jobb som assisterende banksjef i Sparebanken Hedmark på Hamar, mens kona Hege Eek er attføringsansvarlig ved Agena Personal. Sammen bor de i en fjerdedel av hovedbygningen med barna Anne (15) og Olaf (13).

- Det er store verdier som skal vedlikeholdes og forvaltes. Vi bærer med oss en lang og spennende historie som vi ønsker å ta vare på. Men vi er avhengig av inntekter ved siden av for å utvikle videre, sier Gunnar Aakrann Eek.

Sammen med søsteren Anne Mill vokste Gunnar opp på Gaarder. Han husker fortsatt den store kyllingproduksjonen, men tenkte sjelden over at han skulle bli odelsgutt.

- Vi bodde midt i Leiret, men jeg var misunnelig på kamerater som bodde i boligfelt og kunne gå rett ut i gata for å leke med andre. Jeg måtte alltid gå eller sykle til venner

og aktiviteter. Senere skjønte jeg at jeg var privilegert, forklarer han smilende.

Gunnar Aakrann Eek ble nøkternt oppdratt med ansvar og plikter.

- Jeg er knyttet til stedet, og tynges ikke av arv og verdier. Jeg kan ikke være andre enn meg selv, understreker han. Kona fra Oslo møtte han under økonomistudier i Skottland. Hun flyttet til Elverum i 1998.

- Hege er blitt en engasjert elverumsing, med verv og aktivitet, smiler han stolt. Sammen liker de å løpe, sykle og gå på ski - ofte i løyper, langs stier og skogsbilveger som tilhører gården.

Familien på fire har bak seg et innholdsrikt år. Først tok de over Gaarder gård og en tilhørende skogeiendom på 34.500 mål fra Gunnars mor, Anne-Birthe Aakrann Eek.

Moren hadde drevet Gaarder siden 1981 - først sammen med faren Knut Aakrann, så alene med støtte av ektemannen Espen Eek siden 1987.

- Hun har på alle måter drevet eiendommen på en fremragende måte. Hun ER jo Gaarder for de fleste elverumsinger. Hennes engasjement og gode drift gjør det enkelt å ta over. Det er jeg veldig takknemlig for, sier Gunnar.

Den siste tiden har Gaarder gård fått mye oppmerksomhet gjennom filmsuksessen Kongens Nei. Et viktig innslag ble spilt inn i hovedbygningen - i de samme rommene som Kong Haakon og hans familie søkte til under flukten fra tyskerne 9. april 1940. Midt på natten måtte kongefamilien haste videre til Nybergsund.

- Kongefamiliens flukt og besøk har vært en del av vår families fortelling; en fortelling vi har vært stolte av, men som ble forsterket under innspillingen; tenk hvilke dilemmaer kongen sto i før han sa sitt historiske nei og viste veg i motstandskampen, sier Aakrann Eek. Selv hadde han en liten statistrolle i filmen, som så mange andre elverumsinger. Både Kong Haakon og senere Kong Olav besøkte flere ganger Gaarder; bilder med hilsninger vitner om gårdsbånd til kongefamilien.

Gunnar Aakrann Eek kjenner på at han er del av en lang slektstradisjon med røtter tilbake til 1773 da Gulbrand Jensen Aamot kjøpte gården. Gunnar er nå 14. generasjon fra samme familie som driver gården.

Tufter viser at det trolig har vært bosetning på Gaarder helt tilbake til vikingtiden på 1000-tallet. Stedet lå strategisk til, her var det lett å ta seg over Glomma.

I middelalderen lå gården under prestegården Elverum som ga bygda navn. Før år 1500 ble erkebispegodset delt i to like parter:

prestegården og Gaarder. Navnet Gaarder betyr et inngjerdet jordstykke.

Gaarder har vært krongods, bygslet bort til embetsmenn og vært en del av Østerdalsgodset som lå under mektige Borregaard ved Sarpsborg. Gaarder ble selveiergård da Gulbrand Aamodt kjøpte gården i 1773. Store deler av dagens Leiret var med i kjøpet. Den berømte Grundsetmart'n ble flyttet fra Grundset og til Gaarder der Amfi ligger i dag.

Ulike eiere har preget utviklingen på ulike måter, fra en som måtte gå fra fra gården i 1824 på grunn av sin «ubefæstede karakter og hang til ødselhet» til sterke profiler som John Aakrann (drev fra 1845 til 1889) og Otto Aakrann (drev fra 1889-1927). Grundsetmart'n blomstret og ble viden kjent for salg,

HOVEDBYGNING: Gunnar Aakrann Eek foran den staslige hovedbygningen på Gaarder.

TRADISJONER: Store deler av innboet på Gaarder ble kjøpt i utlandet rundt år 1900.

MALERI: Gaarder gård i Elverum malt av Olaf Aakrann i 1880.

URBAN GÅRDBRUKER: - Jeg har ingen planer om store endringer, men vil utvikle eiendommen i takt med at byen Elverum vokser og utvikler seg, sier Gunnar Aakrann Eek (45) som har overtatt den historiske Gaarder gård midt i Leiret.

fester og yrende folkeliv.

Skogen var datidens olje som ga rikdom og vekst. Samfunnsengasjementet lyste av John Aakrann som ble ordfører, formann i sparebanken og en iherdig forkjemper for jernbanen Hamar-Elverum.

Hans sønn Otto arvet farens sans for foretninger og var formann i Elverum sparebank. Sammen med en yngre bror dro han til Paris for å kjøpe malerier og møbler til hovedhuset som ble bygd i 1895. Det ble holdt store middager og storslagne fester i festsalen i hovedhuset.

Gaarder var også et politisk sentrum. Her ble Hedmarks representanter valgt til riksforsamlingen i Eidsvold i 1814. Valg av utsendinger til Stortinget ble avgjort på Gaarder

fram til 1853.

- Det er veldig mye å være stolt av. Samfunnsansvar og godt naboskap er utvist gjennom mange generasjoner. Elverum hadde ikke vært den samme byen i dag uten nært samspill med eierne av Gaarder, understreker Gunnar Aakrann Eek.

Tomta til dagens sjukehus ble gitt bort gratis. Kremmertorget og Amfi ligger på Gaarders opprinnelige grunn. Det samme gjør Rådhuset, hjelpedefengset, Galgebergsparken, et stort område ved Sagtjernet, store deler av Leiret og Svartholtet. Alle eiendommer med gårdsnummer 30 kommer opprinnelig fra Gaarder.

- Slektta har vært bevisst at vi er en del av byen og dens identitet. Derfor har vi gitt

Elverum hadde ikke vært dagens by uten samspillet med eierne av Gaarder.

bort, solgt eller byttet grunn til boligutbygging, rekreasjon og vekst.

- Planer for fremtiden?

- Gaarder kan ikke leve i fortiden; vi må utvikles. Festsalen i hovedbygningen leies ut til Festpillene og enkelte selskaper. På sikt må vi vurdere aktiviteter i fjøsbygningen som kan gi inntekter. Mor kjøpte opp mye skog før jeg overtok, særlig nord-øst i Elverum. Jeg ønsker å drive et større og aktivt skogbruk i samarbeid med Glommen.

- En gang skal en ny generasjon overta?

- Det klare målet er å overlate gården i minst like god stand som jeg har fått. Vi har valgt å bo i en by i vekst. Derfor må vi fortsette det gode samarbeidet, understreker Gunnar Aakrann Eek.

SIDE 20 REPORTASJE

FESTSAL: Festspillene har faste innslag i festsalen på Gaarder.

GAARDER-TOMT: Sjukehuset i Elverum er en av de mange virksomhetene som har eiendom fra Gaarder.

MIDT I LEIRET: Gunnar Aakrann Eek med deler av Gaarder til venstre og Storgata til høyre der store områder har tilhørt Gaarder gård.

FOTO: RUNE HAGEN

Elverum formet av Gaarder

Store deler av Elverum var i tidligere tider underlagt Gaarder gård. I takt med utviklingen av Leiret har Gaarder skilt ut en rekke eiendommer som har formet byen Elverum slik den framstår i dag.

Her er en oversikt over eiendommer som på ett eller annet tidspunkt er skilt ut fra Gaarden.

- *Sjukehuset i Elverum.
- *Den tidligere sjukepleierhøgskolen.
- *Beredskapssenteret.
- *Elverum kirke og kirkegården.
- *Deler av Fylken.
- *Sparebanken Hedmark og langs hele Storgata til og med rådhuset samt østsiden av Storgata videre mot Østmoehjørnet.
- *Essostasjonen og området langs Storgata til og med Evje (nå Elverheimparken).
- *Tinghuset i Elverum og Gam-

melbruplassen (ble avgitt til trafikkareal da rv 20 ble anlagt).

- *Deler av rv 20 mot Glomma.
- *Frydenlund skole.
- *Gråberg, det gamle hjelpefengslet, Stray og Westend (vestsiden av gata ved Torget).
- *Hele torgområdet med Amfi og Coop.
- *Store deler ved Lundgaard.
- *Husmorlagets Hus.
- *Kvartaler mellom Storgata og Gamle Trysilveg og St. Olavs gate og mot Hummeldalsvegen.
- *Boligområder i Fjeldsetlia, Gaarderløkka, Strandmoen, Stavsbakken, Mastmoenområdet og boligområder ved Fylkesidretts-plassen.
- *Deler av Fylken.
- *Deler av badeplassen ved Sagtjernet tilhører Gaarder.
- *Galgebergparken tilhører fortsatt Gaarder; det gjør også diverse lekeplasser og grønne lunger.
- *Fortsatt eier Gaarder omlag 34 500 mål i Elverum kommune.

Gaarders mange eiere fra samme familie

Helt siden 1733 har Gaarder tilhørt en og samme familie.

Gunnar Aakrann Eek er fra i år den fjortende og siste eieren. Han overtar etter sin mor Anne-Birthe Aakrann Eek som hadde eneansvar for gården fra 1987 til 2016.

Her er oversikten over de 14. generasjonene med virkeår i parantes.

1. Gulbrand Jensen Aamot (1733-1735 og 1738-1751). Svigerfaren. lensmann Thollef Gundersen (1735-1738).
2. Enken Anne Thollefsdatter 1751-1761.
3. Barna Jens og Birthe Aamot (1761-1764).
4. Birthes ektefelle Ole Olsen Øvergaard (1764-1775). (Christoffer Augustiniussen Dahl (1775-1784)
5. Ole Olsen Øvergaard (1784-

MARKANT: Anne-Birthe Aakrann Eek var en markant leder

- 1812 - den andre)
6. Ole Olsen Øvergaard (1882-1824 - den tredje).
7. Broren Gulbrand Øvergaard (1824-1845)
8. John Aakrann (1845-1889, gift med Berthe, født Øvergaard - datter av Ole Olsen Øvergaard den tredje).
9. Odd Cemet Aakrann 1889-1927).
10. Broren Gudbrand Øvergaard Aakrann (1927-1943).
11. Astri Aakrann (i uskifte 1943-1952)
12. Knut Aakrann (1952 - 1981/1987 - den siste perioden fra -81 til 87 sammen med datteren Anne-Birthe Aakrann Eek).
13. Anne-Birthe Aakrann Eek (1981/87-2016).
14. Gunnar Aakrann Eek (2016 -)